

TAG UG/Uwch

0976/51

S15-0976-51

MATHEMATEG – C4

Mathemateg Bur

A.M. DYDD GWENER, 12 Mehefin 2015

1 awr 30 munud

DEUNYDDIAU YCHWANEGOL

Yn ogystal â'r papur arholiad hwn, bydd angen:

- llyfr ateb 12 tudalen;
- Llyfryn Fformiwlâu;
- cyfrifiannell.

CYFARWYDDIADAU I YMGEISWYR

Defnyddiwch inc neu feiro du.

Atebwch **bob** cwestiwn.

Rhaid dangos gwaith cyfrifo digonol er mwyn egluro'r dull **mathemategol** sy'n cael ei ddefnyddio.

GWYBODAETH I YMGEISWYR

Mae nifer y marciau wedi'i nodi mewn cromfachau ar ddiwedd pob cwestiwn neu ran o gwestiwn.

Cofiwch fod angen Cymraeg da a chyflwyniad trefnus yn eich atebion.

1. O wybod bod $f(x) = \frac{2x^2 + 5x + 25}{(x + 3)^2(x - 1)}$,

(a) mynegwch $f(x)$ yn nhermau ffracsiynau rhannol, [4]

(b) enrhifwch

$$\int_3^{10} f(x) dx,$$

gan roi eich ateb yn gywir i ddau le degol. [3]

2. Hafaliad y gromlin C yw

$$x^4 + 3x^2y - 2y^2 = 34.$$

(a) Dangoswch fod $\frac{dy}{dx} = \frac{4x^3 + 6xy}{4y - 3x^2}$. [3]

(b) Darganfyddwch gyfesurynnau pob un o'r pwyntiau ar C lle mae'r tangiad yn baralel i'r echelin-y. [4]

3. (a) Darganfyddwch holl werthoedd x yn yr amrediad $0^\circ \leq x \leq 180^\circ$ sy'n bodloni

$$\tan(x + 45^\circ) = 8 \tan x. [5]$$

(b) (i) Mynegwch $\sqrt{13} \sin \theta - 6 \cos \theta$ yn y ffurf $R \sin(\theta - \alpha)$, lle mae R ac α yn gysonion gydag $R > 0$ a $0^\circ < \alpha < 90^\circ$.

(ii) Darganfyddwch holl werthoedd θ yn yr amrediad $0^\circ \leq \theta \leq 360^\circ$ sy'n bodloni

$$\sqrt{13} \sin \theta - 6 \cos \theta = -4. [6]$$

4. Hafaliad y llinell L yw $y = mx$, lle mae $m > 0$. Mae'r rhanbarth R wedi'i ffinio gan L , yr echelin- x a'r llinell $x = a$, lle mae $a > 0$.

(a) Gan ddefnyddio integru, darganfyddwch fynegiad, yn nhermau a ac m , ar gyfer y cyfaint V sy'n cael ei gynhyrchu pan gaiff R ei gylchdroi trwy bedair ongl sgwâr o amgylch yr echelin- x . [3]

(b) Mae'r pwynt â chyfesurynnau (a, b) ar L .

(i) Ailysgrifennwch y fynegiad ar gyfer y cyfaint V gwnaethoch ei ddarganfod yn rhan (a) yn nhermau a a b .

(ii) Rhowch ddehongliad geometregol o'ch ateb. [3]

5. Ehangwch $\left(1 + \frac{x}{8}\right)^{-\frac{1}{2}}$ mewn pwerau esgynnol o x hyd at, ac yn cynnwys, y term yn x^2 .

Nodwch ar gyfer pa amrediad o werthoedd x mae eich ehangiad yn ddilys.

Trwy hyn, gan ysgrifennu $x = 1$ yn eich ehangiad, darganfyddwch fras werth ar gyfer $\sqrt{2}$ yn y ffurf $\frac{a}{b}$, lle mae a a b yn gyfanrifau y mae'n rhaid darganfod eu gwerthoedd. [5]

6. Hafaliadau paramedrig y gromlin C yw $x = at^2$, $y = 2at$, lle mae a yn gysonyn positif. Mae'r pwyntiau P a Q ar C , a'u paramedrau yw p a q , yn ôl eu trefn.

(a) Gan symleiddio eich ateb ym mhob achos, darganfyddwch

(i) graddiant y tangiad i C yn y pwynt P ,

(ii) hafaliad y tangiad i C yn y pwynt P . [4]

(b) (i) Darganfyddwch fynegiad, yn ei ffurf symlaf, ar gyfer graddiant y llinell PQ .

(ii) Eglurwch sut y gallech ddefnyddio ateb (b)(i) i ddarganfod graddiant y tangiad i C yn y pwynt P . [4]

7. (a) Defnyddiwch yr amnewid $u = 12 - x^3$ i enrhifo

$$\int_0^2 \frac{x^2}{(12 - x^3)^2} dx. \quad [4]$$

(b) (i) Darganfyddwch $\int x \cos 2x dx$.

(ii) Defnyddiwch ganlyniad (b)(i) i ddarganfod

$$\int x \sin^2 x dx. \quad [7]$$

8. Mae fectorau safle'r pwyntiau A a B wedi'u rhoi gan

$$\begin{aligned} \mathbf{a} &= 5\mathbf{i} - \mathbf{j} - \mathbf{k}, \\ \mathbf{b} &= 4\mathbf{i} - 3\mathbf{j} + 6\mathbf{k}, \end{aligned}$$

yn ôl eu trefn.

(a) (i) Ysgrifennwch y fector $\mathbf{AB}$.

(ii) Darganfyddwch hafaliad fector y llinell AB . [3]

(b) Mae hafaliad fector y llinell L wedi'i roi gan

$$\mathbf{r} = 2\mathbf{i} - 3\mathbf{j} - 4\mathbf{k} + \mu(\mathbf{i} + \mathbf{j} - \mathbf{k}).$$

Dangoswch fod y llinellau AB ac L yn croestorri a darganfyddwch fector safle'r croestorfan. [6]

TROWCH DROSODD

9. Mae gwerthwr llyfrau yn rhoi gwerth o £ A ar lyfr prin (*rare*) ar Awst 1^{af} 2010. Mae'n bosibl modelu gwerth, £ P , y llyfr t mlynedd ar ôl y dyddiad hwn fel newidyn di-dor. Gallwch dybio bod cyfradd cynnydd P mewn cyfrannedd union â P^2 .

(a) Ysgrifennwch hafaliad differol y mae P yn ei fodloni. [1]

(b) Dangoswch fod

$$\frac{1}{k} \left(\frac{P - A}{PA} \right) = t,$$

lle mae k yn gysonyn.

[4]

(c) Gwerth y llyfr ar Awst 1^{af} 2013 yw £800 a'i werth ar Awst 1^{af} 2014 yw £900. Darganfyddwch werth A . [3]

10. Defnyddiwch brawf trwy wrthddywediad i brofi'r gosodiad canlynol.

Os yw a a b yn odrifau fel bod 4 yn ffactor o $a - b$,
yna **nid** yw 4 yn ffactor o $a + b$.

Mae llinellau cyntaf y prawf wedi'u rhoi isod.

*Tybiwch fod 4 yn ffactor o $a + b$.
Yna, mae cyfanrif c yn bodoli fel bod $a + b = 4c$.*

[3]

DIWEDD Y PAPUR